

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Samorządu
Terytorialnego
i Polityki
Regionalnej**

- **PODKOMISJI STAŁEJ FINANSÓW
I USTROJU SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO (NR 17)**
- **PODKOMISJI STAŁEJ POLITYKI
REGIONALNEJ I WYDATKOWANIA
ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ
(NR 20)**
z dnia 15 lipca 2026 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej – podkomisji stałej finansów i ustroju samorządu terytorialnego (nr 17) – podkomisji stałej polityki regionalnej i wydatkowania środków Unii Europejskiej (nr 20)

15 lipca 2026 r.

Podkomisja stała finansów i ustroju samorządu terytorialnego oraz podkomisja stała polityki regionalnej i wydatkowania środków Unii Europejskiej, obradujące pod przewodnictwem posła **Bartosza Romowicza (Polska2050)**, przewodniczącego podkomisji stałej polityki regionalnej i wydatkowania środków Unii Europejskiej, zrealizowały następujący porządek dzienny:

- **informacja na temat finansowania kultury ze środków europejskich i programów międzynarodowych w latach 2024–2026 – bilans wsparcia oraz perspektywa finansowania w latach następnych.**

W posiedzeniu udział wzięli: **Marek Krawczyk** podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego wraz ze współpracownikiem oraz **Szymon Marciniak** specjalista do spraw legislacji, komisji oraz innych struktur Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Mateusz Daszewski** i **Sławomir Jakubczak** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dzień dobry.

Otwieram wspólne posiedzenie podkomisji stałej finansów i ustroju samorządu terytorialnego oraz podkomisji stałej polityki regionalnej i wydatkowania środków Unii Europejskiej.

Witam państwa posłów. Witam serdecznie pana ministra, wiceministra kultury i dziedzictwa narodowego, pana Marka Krawczyka – witam serdecznie. Witam serdecznie pana Przemysława Niedźwieckiego, zastępcę dyrektora Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Witam serdecznie pana Szymona Marciniaka, specjalistę ds. legislacji, komisji oraz innych struktur Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej.

Porządek dzienny posiedzenia przewiduje informację na temat finansowania kultury ze środków europejskich i programów międzynarodowych w latach 2024–2026 – bilans wsparcia oraz perspektywa finansowania w latach następnych. Informację przedstawi pan minister Marek Krawczyk.

Bardzo proszę pana ministra o zabranie głosu.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Marek Krawczyk:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Szanowna Komisjo, szanowni państwo, jeżeli mogę, to chciałbym teraz przedstawić państwu krótką prezentację dotyczącą naszych działań, a później chciałbym oddać głos panu dyrektorowi, który dzisiaj reprezentuje Departament Funduszy i Spraw Europejskich Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, żeby opowiedział – i myślę, że to będzie bardzo ciekawe też dla państwa i dla osób, które śledzą nasze spotkanie – o funduszach norweskich, bo to jest coś, nad czym obecnie pracujemy. Dzisiaj m.in. uruchomiliśmy właśnie kolejny nabór, możliwość ubiegania się o te środki, tak że też zależy nam, żeby jak najszerzej promować informacje o tym konkursie i żeby jak najwięcej dobrych wniosków do nas trafiło, żebyśmy mogli przeznaczyć tę alokację na wartościowe granty.

Tak więc pozwolę sobie, szanowni państwo, rozpocząć od przedstawienia krótkiej prezentacji. Tę prezentację przesyłaliśmy do Komisji. Nie wiem, czy ona też będzie dostępna dla...

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Tak, rozesłemy ją, panie ministrze, do uczestników posiedzenia podkomisji.

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Bardzo dziękuję.

Szanowni państwo, więc tak, żeby podzielić tę prezentację na dwie zasadnicze części, to chciałbym powiedzieć, że tutaj będziemy mówić o funduszach norweskich jako o jednej z części funduszy, które trafiają do Polski z przeznaczeniem właśnie na kulturę i dziedzictwo narodowe. Druga część związana już bezpośrednio ze środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej, z funduszy unijnych.

Ale na początku fundusze norweskie. Szanowni państwo, więc właściwie do 2024 r., w tej perspektywie 2014–2021, w ramach programu „Kultura” do Polski trafiło na kulturę 88 mln euro. Były, tak jak państwo widzicie, trzy zasadnicze zadania. Pierwsze – poprawa zarządzania dziedzictwem kulturowym, i tu były projekty inwestycyjne, te projekty, które cieszą się zwykle największym zainteresowaniem, ale też, można powiedzieć, są najbardziej spektakularne i rzeczywiście jeszcze przez wiele, wiele lat możemy oceniać skutki wdrożenia tych projektów i ich realizację, więc są dla nas bardzo wartościowe i na pewno wspierają tkankę kulturowo-zabytkową w Polsce. Drugie działanie – poprawa dostępu do kultury i sztuki, i tutaj szereg projektów tzw. miękkich. Był też projekt predefiniowany „Żydowskie dziedzictwo kulturowe”. Był to projekt, który realizowało muzeum POLIN w Warszawie. To tak w największym skrócie.

Żeby podsumować: 73 projekty były realizowane w ramach tego programu „Kultura”. W ramach pierwszego działania – 21, drugiego – 51 projektów i trzeciego działania – ten projekt definiowany, realizowany przez muzeum POLIN. To tak w największym, absolutnie największym skrócie.

Natomiast to, co jest bardzo ważne, i to, czym się teraz zajmujemy – jeszcze też pan dyrektor będzie za chwilę mówił o szczegółach – to jest to, szanowni państwo, że w zeszłym roku, w kwietniu, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zawarło umowę międzyrządową właśnie pomiędzy Polską a Norwegią otwierającą czwartą edycję funduszy norweskich. Udało nam się wynegocjować w ramach tej czwartej edycji aż 90 mln euro. Tak? Dobrze patrzę? Tak, dobrze. Łączny budżet programu z wkładem krajowym to aż 106 mln euro, czyli prawie 500 mln zł. To jest bardzo ważne i to czyni ten program największym programem w obecnym mechanizmie finansowym funduszy norweskich.

Główne cele programu „Kultura”, czyli tego, który teraz realizujemy, to zwiększenie uczestnictwa zrównoważonego rozwoju i różnorodności w sztuce, kulturze i dziedzictwie narodowym. Będziemy te cele realizować w ramach dwóch działań: dziedzictwo kulturowe – działanie pierwsze i drugie – współpraca artystyczna i umiejętności. Pierwszy nabór ogłosiliśmy. Do działania drugiego ogłosiliśmy 10 lipca i potrwa on do 10 listopada tego roku. Natomiast w ramach pierwszego działania to jest to, co ogłosiliśmy dzisiaj, czyli nabór, który obowiązuje do 31 grudnia tego roku.

Ponadto są jeszcze cztery projekty predefiniowane, ale teraz oddałbym głos panu dyrektorowi, aby pan dyrektor szczegółowo nam przedstawił to, co dzisiaj w ramach funduszy norweskich jest możliwe, jak wyglądają nabory, do kogo jest ta propozycja kierowana.

Też bardzo proszę, panie dyrektorze, parę słów o projektach predefiniowanych powiedzieć, które mają w ramach tej czwartej edycji dla nas kluczowe znaczenie.

Zastępca dyrektora Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Przemysław Niedźwiecki:

Dziękuję, panie ministrze.

Szanowni państwo, uzupełniając informację, którą podał pan minister, jeszcze raz warto podkreślić, że środki norweskie w obecnej perspektywie finansowej realizowane są u nas w ramach dwóch działań. Działanie pierwsze to jest to działanie inwestycyjne – rewitalizacja i zrównoważone zarządzanie dziedzictwem kulturowym z aktywnym udziałem społeczności lokalnej. Działanie drugie, miękkie – zwiększenie udziału społeczności w zróżnicowanej lokalnej scenie kulturalnej.

Nabór na działanie drugie – pierwszy z trzech, bo kolejne będą w latach 2027 i 2028 – został uruchomiony kilka dni temu i potrwa do 10 listopada. Wsparcie w ramach tego naboru przeznaczone jest na projekty kulturalne i artystyczne, takie jak festiwale, koncerty, wystawy, wydarzenia kulturalne, działania edukacyjne, rezydencje artystyczne, profesjonalizację sektora kultury. Budżet na ten nabór wyniósł 3,5 mln euro, z czego co najmniej 30% środków zarezerwowano dla projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe. Można wnioskować o granty w wysokości od 100 do 500 tys. euro i wnioskodawcami w ramach tego naboru konkursowego dla działań miękkich są publiczne instytucje kultury, jednostki samorządu terytorialnego działające w imieniu instytucji kultury, szkoły, uczelnie artystyczne, organizacje pozarządowe ze sfery kultury oraz małe i średnie przedsiębiorstwa. Tutaj, aby ubiegać się o dofinansowanie w ramach tego naboru działań miękkich, projekty muszą być bezwzględnie realizowane w partnerstwie z podmiotami z państw darczyńców, czyli Norwegii, Islandii lub Liechtensteinu, a dodatkowo partnerami mogą być również podmioty z Polski, Ukrainy i innych państw beneficjentów Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Drugie działanie, czyli to inwestycyjne, dotyczy rewitalizacji i zrównoważonego zarządzania dziedzictwem kulturowym. Konkurs został ogłoszony w dniu dzisiejszym, potrwa do końca tego roku, czyli do 31 grudnia. Jest to jedyny konkurs, dlatego ten nabór jest półroczny. Wsparcie obejmie projekty dotyczące prac budowlanych i konserwatorskich przy zabytkach i budynkach niebędących zabytkami, w których prowadzona ma być działalność związana z ochroną i promocją dziedzictwa kulturowego. Budżet na to działanie, na granty, wynosi 64,5 mln euro. W zależności, jaki kurs euro przyjąć, to jest ponad 277 mln zł. Minimalna wartość grantu, o jaki można się ubiegać, to jest 1 mln euro, a maksymalna 3,5 mln euro. Tutaj podmiotami uprawnionymi do wnioskowania o dofinansowanie są jednostki samorządu terytorialnego na rzecz instytucji kultury, samorządowe instytucje kultury i NGO, organizacje pozarządowe działające w sektorze kultury.

Ten program – działania inwestycyjne – kładzie szczególny nacisk na rozwój kultury w małych i średnich miastach, co jest warte podkreślenia, oraz wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych, dostępność kultury i budowanie trwałych partnerstw międzynarodowych. Tu też dobrze widziane są partnerstwa z podmiotami z państw darczyńców, aczkolwiek nie jest to wymóg zerojedynkowy, tak jak w przypadku tych projektów miękkich. Tu partnerami mogą być również podmioty z Polski, z Ukrainy i z innych państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Tak jak pan minister wspominał, dodatkowo realizowane ze środków EOG są jeszcze cztery projekty predefiniowane. Projekt pierwszy realizowany przez Narodowe Centrum Kultury, czyli „Polskie stolice kultury 2026–2028”. Projekt drugi realizowany przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN – „Żydowskie dziedzictwo kulturowe”. Projekt trzeci jest Narodowego Instytutu Dziedzictwa i dotyczy mobilnego audytu zabytków, a projekt czwarty – Biblioteki Narodowej – to „Biblioteki dla lokalnych społeczności”. Dziękuję.

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Dziękuję, panie dyrektorze.

Pozwolę sobie jeszcze dodać, ponieważ przy okazji tej czwartej edycji funduszy norweskich w przestrzeni publicznej, ale też do nas kierowany był szereg pytań i uwag dotyczących właśnie beneficjentów, którzy mogą starać się o środki w ramach tej edycji. Mam tutaj na myśli największe miasta, tak więc jeszcze prosiłbym, panie dyrektorze, jakby mógł pan powiedzieć parę słów o największych miastach – czy one mogą się ubiegać, czyli przedstawiciele czy też podmioty z największych miast, o granty w ramach tej edycji, czy też nie.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Dobrze, to gwoździ uzupełnienia. Z aplikowania w ramach programu inwestycyjnego wyłączone jest pięć największych miast polskich, czyli powyżej 500 tys. mieszkańców. To wynika z charakteru samego programu oraz wymogów, jakie do programu postawiły państwa darczyńcy. Po pierwsze, program ma charakter wyrównawczy. Co to znaczy? To znaczy, że nie może premiować podmiotów najsilniejszych, zarówno beneficjentów, jak i instytucji działających w ramach tych beneficjentów, natomiast ma zwiększać szanse tych miejscowości i tych instytucji, które odgrywają ważną rolę w ochronie dziedzictwa kulturowego, w animacji życia kulturalnego, ale są trochę na słabszym poziomie organizacyjnym, zaplecza organizacyjnego czy finansowego.

Ten cel wyrównawczy został wprost wpisany do dokumentów programowych przygotowanych przez Biuro Mechanizmów Finansowych, tzw. niebieskiej księgi, gdzie jest mowa, że ten

program dotyczy głównie lokalnych społeczności, tych najsłabszych. Tym samym zostało wyłączone tych pięć największych miast, ale co warto przytoczyć – te pięć największych miast do tej pory z funduszy strukturalnych, którymi zarządzało i zarządza Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, uzyskało prawie 3 mld zł na granty. Tak więc pięć miast – 2,8 mld zł dofinansowania, począwszy od programu „Infrastruktura i środowisko” na lata 2007–2013, gdzie 48% dostępnej alokacji trafiło do tych pięciu miast, poprzez program „Infrastruktura i środowisko” 2014–2020, gdzie 32% dostępnych środków trafiło do tych największych pięciu miast, poprzez program obecnie wdrażany „Fundusze europejskie na infrastrukturę, klimat, środowisko”, gdzie 26 z 82 projektów tych inwestycyjnych, czyli 34% dostępnej alokacji, to są projekty realizowane w tych pięciu największych miastach. Tak więc tutaj środki norweskie w ramach tego działania pierwszego, inwestycyjnego, wyłączają spośród mogących ubiegać się o dofinansowania samorządów i instytucji te pięć miast powyżej 500 tys. mieszkańców. Instytucje te mogą być partnerami w projektach i mogą występować jako podmioty partnerskie, ale środki główne, te inwestycyjne, skierowane są do ośrodków dużych, ale nie największych, oraz małych i średnich, tak więc wzmacniamy tym samym Polskę szczebla lokalnego.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Mam taką propozycję, panie ministrze, panie dyrektorze, żebyśmy do każdego programu mieli pytania i dopiero kolejny program, jeżeli tak możemy zrobić. Teraz zapytalibyśmy o fundusze norweskie, a potem przejdziemy do programów europejskich.

To ja zacznę. Pierwsze pytanie jest takie: czy znane są kryteria, priorytety w tych dwóch ogłoszonych naborach, czyli co jest premiowane? Czy większą ilość punktów będą dostawały projekty z obszarów wiejskich, obszarów miejsko-wiejskich, miast itd.? Czy mamy jakieś takie kryteria, które możemy podać? To jest pierwsze pytanie.

Drugie. Czy w projektach predefiniowanych te projekty będą polegały na tym, że te instytucje, które pan dyrektor wymienił, będą dalej te środki alokować beneficjentom kolejnym, typu NGO, samorządy, czy one po prostu wydadzą je w ramach swoich projektów, na przykład biblioteka czy muzeum POLIN?

Trzecie pytanie. W poprzedniej perspektywie znaczenie miała lista miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze do projektów norweskich. Czy teraz ta lista będzie miała znaczenie? Jeśli nie, to czy pod tą listą, która jest w ustawie, która jest na etapie projektu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, państwo ewentualnie jakiegokolwiek nabory będziecie robić? Jakże to są te duże miasta, o których pan mówił?

Bardzo proszę, pan poseł Marek Chmielewski.

Poseł Marek Jan Chmielewski (KO):

Chciałem zapytać o to, czy te miejscowości, gminy, które korzystały do tej pory z wcześniejszych naborów, mają również prawo przystąpić. To jest pierwsze pytanie.

Drugie. Czy jeżeli kontynuują różne działania, które zostały wsparte właśnie wcześniejszymi funduszami, a będą kontynuacją – czy ewentualnie będą miały za to na przykład dodatkową punktację? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Bardzo proszę, pani przewodnicząca.

Poseł Iwona Małgorzata Krawczyk (KO):

To tylko wzmocnienie. Przede wszystkim zacznę od tego, że budżet tego programu jest naprawdę imponujący i generalnie o sukcesie całego tego programu zadecyduje to, kto będzie beneficjentem i jakie zadania zostaną zrealizowane, bo to jest niezwykle istotne. Moi koledzy słusznie tutaj podkreślili fakt Polski samorządnej, tej małej. Dlatego też zapytam, czy ministerstwo w jakikolwiek sposób zamierza zapewnić, aby właśnie te fundusze w jakiś sposób bardziej skuteczny docierały do tych mniejszych samorządów, które jak doskonale wiemy, nie dysponują taką wyspecjalizowaną kadrą, która byłaby w stanie ubiegać się skutecznie o osiągnięcie tego sukcesu, jeżeli chodzi o pozyskanie środków.

Druga kwestia jest taka – czy w jakikolwiek sposób przewidziano jakieś takie rozwiązania, które mogłyby zwiększyć szanse tym właśnie małym samorządom? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję bardzo.

Pan poseł Łącki.

Posel Artur Jarosław Łacki (KO):

Właściwie to samo pytanie, tylko może prościej. Wiadomo, że generalnie Polska jest krajem metropolii i te metropolie w ostatnich latach były rozwijane i dofinansowywane w każdy sposób, ale jeszcze większość mieszkańców czy spora część mieszka w miastach powiatowych, ale tych takich powiatowych typu 15, 16, 20 tys. mieszkańców. Chciałbym zapytać o te miasta powiatowe, czy one mają jakieś preferencje w tych programach norweskich. Czy ze względu na swoją wielkość i na to, że muszą naprawdę wielkim wysiłkiem swoich budżetów i lokalnych mieszkańców dawać jakiegokolwiek usługi swoim mieszkańcom, mają preferencje w pozyskiwaniu tych środków?

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję bardzo.

Panie ministrze? Czy pan dyrektor? Panie dyrektorze, bardzo proszę.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Dziękuję.

Postaram się odpowiedzieć na wszystkie pytania i pogrupować je troszkę, bo one dotyczyły w sumie tych samych tematów. Jeżeli idzie o kryteria, tutaj dwóch panów posłów zadało pytania. Kryteria – tak, są opublikowane, są powszechnie dostępne, są załącznikiem do ogłoszenia o naborze, zarówno kryteria dla tego działania inwestycyjnego, jak i tego miękkiego. Ich jest w sumie kilkadziesiąt, tak że nie chciałbym przytaczać.

Posel Artur Jarosław Łacki (KO):

Wygooglujemy sobie.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Jeżeli państwo posłowie będą chcieli, to zapraszam do odwiedzenia strony funduszy norweskich, tam są wszystkie kryteria.

Jeżeli idzie o duże miasta, które wykluczaliśmy z tego wsparcia, to są: Warszawa, Kraków, Wrocław, Łódź i Poznań. To są największe polskie metropolie o liczbie mieszkańców powyżej 500 tys.

Było pytanie, jak moglibyśmy pomóc, jak zwiększyć szanse dla małych, średnich miast, które co do zasady mają troszkę gorsze zaopiecenie organizacyjne. My, układając wymogi do tego programu, chcieliśmy jak najbardziej odchudzić te wymogi i ułatwić aplikowanie. Między innymi zrezygnowaliśmy z takiego dokumentu jak studium wykonalności, więc on nie jest u nas wymagany. Wymagany jest wniosek i szereg załączników, takich prawno-administracyjnych, załączniki dotyczące umów partnerstwa o współpracy, ale studium wykonalności nie wymagamy. Uważamy, że to jest załącznik, który szczególnie tym mniejszym, z osłabionymi elementami organizacyjnymi, mógł stwarzać bardzo dużo problemów, generował wysokie koszty. Firmy specjalizowały się w tych studiach, często te studia to były kopiuj-wklej. Tak więc zrezygnowaliśmy z tego świadomie i to jest takie nasze działanie, które mamy nadzieję, że pozwoli i ułatwi też aplikowanie tym podmiotom mniejszym.

My też nigdy małych podmiotów, niewielkich miast nie wykluczaliśmy. Zawsze zachęcamy do wsparcia. Jesteśmy świadomi, że często w tych miastach, na tych obszarach działają bardzo prężnie różne instytucje kultury. Na tych obszarach znajdują się również bardzo istotne, ciekawe obiekty zabytkowe, tak że zachęcamy serdecznie. Mamy dużo pytań też z tych miast mniejszych, średnich, tak więc mamy nadzieję, że też ci wnioskodawcy będą zainteresowani tym konkursem i aplikują.

Mogę też tutaj do państwa posłów odnieść się z prośbą – jeżeli będziecie państwo w swoich okręgach, to zachęcajcie do zapoznawania się z tymi wymogami funduszy norweskich, żeby też zachęcić tych właśnie mniejszych do tego, żeby się zainteresowali i składali, bo naprawdę mamy przekonanie, że jest tam duży potencjał i na pewno ciekawe projekty są w stanie z siebie wygospodarować i tutaj złożyć.

Posel Artur Jarosław Łacki (KO):

Po to tu jesteśmy.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Chyba odpowiedziałem w miarę na wszystkie pytania.

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Jeszcze preferencje.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Preferencje wynikają z kryteriów, także preferencje co do miast. Jest ta lista miast średnich, tych w gorszej sytuacji, o których pan poseł mówił, ona jest tam załącznikiem. Za to jest punkt, ale to nie będzie ważyło. Wykluczaliśmy te duże miasta, więc mamy nadzieję, że to troszkę gdzieś tam podbuduje tych mniejszych, którym zawsze było trudniej się wybić. Myślę, że rezygnacja ze studium wykonalności też dobrze tutaj zrobi.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję.

Czyli odpowiadając na moje pytanie – lista miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze ma znaczenie niewielkie, ale jednak ma.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Tak.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dobra. Jeżeli mógłby pan dyrektor jeszcze powiedzieć, jakie mamy minimalne i maksymalne wartości tych projektów inwestycyjnych.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

W inwestycyjnych minimalna wartość grantu to 1 mln euro, a maksymalna to 3,5 mln euro. Wartość grantu, bo projekt może być wyższy.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

A poziom dofinansowania?

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Poziom dofinansowania to jest 85% co do zasady.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

A VAT?

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

VAT jest kwalifikowalny, jeśli nie można odzyskać. NGO mogą uzyskać nawet 95% dofinansowania do kosztów kwalifikowalnych. Tak więc też wzmacniamy tych słabszych.

Tu jeszcze były pytania o projekty predefiniowane. To są projekty wdrażane tylko i wyłącznie przez te instytucje, które je realizują, czyli Narodowe Centrum Kultury, muzeum POLIN, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Bibliotekę Narodową. One nie rozdzielają żadnych grantów. Te granty, te projekty są realizowane przez te cztery podmioty.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję bardzo.

Myślę, że to dobra informacja o tych studiach wykonalności, bo to faktycznie był niepotrzebny wydatek i przepisywanie z jednego wniosku do drugiego tego samego. Dobrze, dziękuję.

Przejdziemy do dalszej części prezentacji.

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Tak jest. Jeszcze tylko chciałem dodać, bo tutaj pan dyrektor wspomniał o tej możliwości dofinansowania 95% kosztów inwestycji w przypadku organizacji pozarządowych. Chciałem jeszcze zwrócić uwagę, że zapewniliśmy oddzielną część budżetu, aż 30%, dla organizacji pozarządowych. Bardzo zależy nam, żeby organizacje pozarządowe miały znaczną rolę w tym działaniu, stąd i wyższy zakres dofinansowania, ale też 30% środków bezpośrednio skierujemy do organizacji pozarządowych. Tak więc też bardzo jestem zadowolony z tego rozwiązania, bo to rzeczywiście powoduje, że te organizacje pozarządowe, które sięgną po te środki i to zrobią, też wyrastają jako ważne lokalne podmioty naprawdę w istotny sposób oddziałujące w sferze kultury w swoim środowisku. Tak więc też tutaj zależy nam na budowaniu tego społeczeństwa obywatelskiego i jego rozwijaniu, stąd te mechanizmy.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję bardzo.

Posel Iwona Małgorzata Krawczyk (KO):

Mogę jeszcze tylko dopytać? Pan minister powiedział o tym, że 30% tych środków będzie dla NGO. Czy jest dedykowany jakiś jeszcze inny podział, czy tylko te 30% dedykowane NGO?

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Nie ma innego podziału.

Posel Iwona Małgorzata Krawczyk (KO):

OK. Dzięki.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję bardzo.

Panie ministrze, możemy przejść do kolejnego programu. Tylko mikrofon prosiłbym bardzo, żeby wyłączyć. Dziękuję.

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Przepraszam bardzo.

Rozmawialiśmy o środkach norweskich. Teraz chciałbym, żebyśmy porozmawiali chwilę o środkach europejskich, przede wszystkim na infrastrukturę, klimat i środowisko w ramach tej perspektywy 2021–2027, czyli rozmawiamy o tzw. priorytecie siódmym, FEnIKS. Myślę, że doskonale państwu znane są te środki.

Natomiast co w kulturze? Jeżeli chodzi o priorytet siódmy – Kultura, tutaj wysokość alokacji to 600 mln euro w całej perspektywie, czyli ponad 2,6 mld zł. Tutaj mówimy o dwóch obszarach – rozwój infrastruktury kultury i podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów dziedzictwa kulturowego. Przeprowadziliśmy w tym momencie trzy nabory w trybie konkurencyjnym, cztery w trybie niekonkurencyjnym. Zawarliśmy 79 umów na kwotę łączną prawie 5 mld zł ogółem, tak jak państwo widzicie na tej prezentacji.

Tutaj chciałem pokazać kilka przykładowych realizacji, bo rzeczywiście osiągnięcia tego programu w tej perspektywie unijnej są imponujące. Kino Światowid w Nowej Hucie, Wojewódzka Biblioteka Publiczna Książnica Kopernikańska w Toruniu, Narodowe Centrum Kultury Filmowej w Łodzi, muzeum w Poznaniu – to tylko niektóre z tych naprawdę fantastycznych projektów, które udało się nam zrealizować. Muzeum Rzemiosła w Krośnie, Poznań, Biblioteka Narodowa, Toruń właściwie... Jeszcze, przepraszam, wrócę tutaj.

Jakieś pytanie, panie pośle? Nie?

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Nie, nie.

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Przepraszam, bo tak tylko mi się wydawało, że... To tylko niektóre, ponieważ tutaj można by tę bardzo obszerną listę realizowanych projektów też pokazać. Ona jest oczywiście dostępna. Służymy informacją szczegółową.

Natomiast kilka ważnych rzeczy, o których chcielibyśmy powiedzieć. Przede wszystkim kwestia, szanowni państwo, KPO i kwestia modernizacji energetycznej. Tutaj Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zrealizowało kilka konkretnych działań. Przede wszystkim wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej, aż za 207 mln zł. Modernizacja placówek szkolnictwa artystycznego, tutaj prawie 750 mln zł w trzech etapach i trzech perspektywach. Modernizacja energetyczna Archiwów Państwowych – 355 mln zł. Tutaj są szczegółowe informacje o tych projektach. Jeżeli chodzi o Archiwa Państwowe, to jest właściwie zakres działania, który dotyczy absolutnie całej Polski, 27 oddziałów w całej Polsce. Zadbaliśmy właśnie o tę modernizację energetyczną tej infrastruktury, osiągając naprawdę niebagatelne wyniki, jak państwo widzicie, dokładnie w całej Polsce.

Kolejna bardzo ważna część programu realizowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego to termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i tu przede wszystkim placówki szkolnictwa artystycznego – 29 placówek szkolnictwa artystycznego i znowu te kwoty, o których już wspominałem. Tutaj jeszcze mapę zobaczymy. Jedne z województw bardziej tu reprezentowane, sporo, jak państwo widzicie, we wschodnich województwach. Nie jest to może równomiernie rozłożone po całym kraju, natomiast tak wygląda realizacja tego naszego projektu, jeżeli chodzi o termomodernizację szkół artystycznych.

Ostatni program realizowany w ramach KPO przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności. Tutaj, tak jak wspominałem – 207 mln zł, 160 obiektów dofinansowanych. Tutaj rzeczywiście domy kultury i biblioteki są beneficjentami tego programu. Jest też szereg bardzo ważnych i istotnych zadań zrealizowanych w ramach tego działania. Chciałem też zwrócić uwagę, że to jest w zasadzie nowe działanie, gdzie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego było niejako operatorem środków „Krajowego planu odbudowy” i wykonywało tę rolę grantodawczą właśnie dla tych wszystkich placówek, czyli archiwów na początku, szkół, a tutaj, w tym ostatnim działaniu, myślę o domach kultury i bibliotekach.

Jeszcze chciałem powiedzieć, jeżeli jesteśmy przy KPO, o programie, który też, szanowni państwo, wzbudził dużo emocji. Też tutaj miałem okazję kilkukrotnie uczestniczyć w posiedzeniach Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu, rozmawiając właśnie o programie wspierania działalności podmiotów sektora kultury i sektora kreatywnego. To jest tzw. KPO dla kultury, o którym państwo zapewne słyszeliście. Chciałbym, szanowni państwo, jakoś go podsumować. W ramach tego tzw. KPO dla kultury alokacja programu to było prawie 65 mln euro, czyli 281 mln zł. To było z tej tzw. części pożyczkowej bezzwrotnej. To, co w ramach dwóch naborów, w 2024 r. i 2025 r., zrealizowaliśmy w ramach KPO dla kultury, to 1873 granty na różnego rodzaju działania, ale też 945 stypendiów, których udzieliliśmy w ramach programu KPO dla kultury.

Te działania, szanowni państwo, już zakończyliśmy. Obecnie trwa procedura weryfikacji wydatkowania tych środków przez Komisję Europejską. Jesteśmy na etapie tzw. samplingu, czyli sytuacji, kiedy Komisja Europejska poprosiła nas o okazanie dokumentów, umów z beneficjentami, sprawozdań i raportów z realizacji konkretnych grantów i konkretnych stypendiów. Jesteśmy właśnie na tym etapie. Mamy przygotowaną dokumentację, będziemy ją okazywać w najbliższym czasie Komisji Europejskiej, aby cały ten projekt został zamknięty i rozliczony przez Komisję Europejską.

Rzeczywiście, jeszcze tylko słowem komentarza dodam, że ten projekt budził bardzo, bardzo dużo uwag ze strony środowiska artystycznego. To były środki, które nigdy wcześniej w tej formule nie trafiały do środowiska artystycznego. W związku z tym szereg wymogów, które trzeba było spełnić, i trochę inna formuła ubiegania się o środki unijne spowodowały, że bardzo dużo wniosków z powodów formalnych – podkreślam: z powodów formalnych, nie merytorycznych – odpadło na wczesnym etapie weryfikacji, co wywołało niezrozumienie, szereg pretensji i uwag środowiska artystycznego. Oczywiście, jak w przypadku wszystkich środków unijnych, mieliśmy przewidzianą procedurę weryfikacji, procedurę odwoławczą. Wiele z tych osób się odwoływało, tak więc cała ta procedura została zachowana.

Jeszcze rzeczywiście w kilku przypadkach, sytuacjach – teraz nie będę podawał ostatecznych danych – instytucja, która wykonywała na zlecenie ministra kultury i dziedzictwa narodowego te działania w ramach KPO dla kultury, czyli Narodowy Instytut Muzyki i Tańca, jest w konkretnych sprawach z konkretnymi beneficjentami czy też osobami, które ubiegały się o stypendia, w sporach sądowych. Ale jeszcze jesteśmy w trakcie tego procesu, tak że jeżeli państwo będziecie zainteresowani, oczywiście będziemy informować o szczegółach.

Natomiast ogólnie chciałem podsumować, że to działanie w ramach właśnie KPO dla kultury jest ważne, potrzebne dla środowiska i rzeczywiście stanowi takie dodatkowe, niestandardowe, ale absolutnie dodatkowe narzędzie, które rzeczywiście po pandemii pozwoliło środowisku właśnie w jakiś sposób otrzymać dodatkowe środki na rozwój i przełamanie tego impasu związanego z pandemią i trudnymi warunkami funkcjonowania środowiska kultury i środowiska artystycznego w czasie COVID-19. To tak bardzo krótko o programie KPO dla kultury.

Jeszcze patrzę, że tu jest przed nami kilka słów, szanowni państwo, o programie regionalnym „Kreatywna Europa”. Tutaj w latach 2024–2026 samorządy realizowały szereg programów regionalnych właśnie z zakresu infrastruktury kultury, ale też rozwoju turystyki kulturalnej i dostępności do usług kulturalnych. We wszystkich regionach w ramach tego działania, w ramach programów regionalnych wydatkowane zostało, szanowni państwo, ponad 1 mld zł. To też jest działanie, które nie było realizowane bezpośrednio przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ale ważne i potrzebne i na pewno państwo w swoich okręgach wyborczych też w całej Polsce te działania kulturalne realizowane przez urzędy marszałkowskie w ramach programów regionalnych realizowanych przez samorządy związane chociażby z infrastrukturą zauważaliście i odczuwaliście.

To tak, panie przewodniczący, w największym skrócie. Jeżeli są jakieś pytania do tej części, to bardzo proszę.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję bardzo.

Tak, myślę, że są pytania. Ja mam takie pytanie. Po pierwsze, czy w ramach środków z FEnIKS na termomodernizację obiektów kulturalnych już wyczerpaliśmy wszystkie możliwości ogłoszenia naborów, już żadnych nowych naborów nie będzie? Czy to oznacza, że żadnych innych środków do końca tej perspektywy, czyli do końca 2027 r., na termomodernizację obiektów kulturalnych ze środków europejskich nie będzie? Bo skoro KPO już nie będzie, FEnIKS, jak rozumiem, jest wyczerpany, czyli nie będzie żadnych naborów w 2026 i 2027 r. Zakładamy, że na nową perspektywę unijną od 2028 r. też w 2028 r. nie ruszą. Czyli można powiedzieć, że najbliższe nabory na termomodernizację obiektów kulturalnych, czyli świetlic wiejskich, domów kultury itd., ze środków europejskich będą najwcześniej w 2029 r. Czy dobrze rozumiem? To jest jedna rzecz.

Druga rzecz, o którą chciałem zapytać, to to, że poza funduszami norweskimi, jak rozumiem, w roku 2026 i 2027 też już nie będzie żadnych innych naborów na działania kulturalne z zakresu środków europejskich. Będą tylko i wyłącznie krajowe programy ministra kultury w 2027 r. i w latach kolejnych oraz ewentualnie programy regionalne, jeżeli gdzieś marszałkowie mają jeszcze środki. Natomiast w żadnym innym programie minister kultury nie będzie ogłaszał naborów.

Ostatnia rzecz – czy posiadacie państwo takie zestawienie, ile w ostatniej perspektywie finansowej na lata 2021–2027 trafiło środków europejskich z podziałem na poszczególne województwa albo schodząc jeszcze niżej – z podziałem na poszczególne powiaty? Żeby pokazać, jak te środki trafiają do poszczególnych regionów, czyli czy na przykład Polska Wschodnia ma więcej, czy mniej itd. Czy są prowadzone takie statystyki w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego? Jeżeli są, to czy takie coś może podkomisja dostać gdzieś tam w późniejszym terminie w formie pisemnej?

Pani przewodnicząca, pytanie?

Posel Iwona Małgorzata Krawczyk (KO):

Pan przewodniczący powiedział wyczerpująco, ale chciałabym jeszcze dopytać, bo brakowałoby mi takiego zestawienia w poszczególnych konkursach. Przy tych poszczególnych naborach chciałabym wiedzieć, jaka była wysokość alokacji, ile wniosków wpłynęło, ile zostało zakwalifikowanych, ile umów podpisano, bo dla nas byłoby to niezwykle istotne, żebyśmy mogli też bardzo merytorycznie rozmawiać ze swoimi beneficjentami bądź potencjalnymi beneficjentami.

Jeszcze jedno. Chodzi mi o taki szczególny konkurs, z którym wiele tych małych samorządów i instytucji kultury wiązało duże oczekiwania. Mówię tu o działaniu 7.1, z tego co pamiętam. Chyba tak. To był ten. On się nazywał „Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej”. Program „Fundusze europejskie”, tak? Chciałabym zapytać, czy środki zostały już w całości wyczerpane. Odnosnie do rezerwy – w momencie ogłaszania naboru w tym konkursie była również podana kwota rezerwy. Chciałabym zapytać, czy ona została już wyczerpana. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Bardzo proszę.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Dziękuję.

To postaram się odpowiedzieć na państwa pytania i może zacznę tak od środka. Pan poseł i pani posłanka pytaliście o statystyki. To mam propozycję, że przygotujemy takie wyczerpujące statystyki i prześlemy na ręce pana przewodniczącego. To będzie najlepsze. Na województwa i na powiaty mamy nabory, te wszystkie dane, ile, na co itd. To wszystko jest. Przygotujemy taki materiał i w formie pisemnej zostanie do państwa przekazany.

Posel Iwona Małgorzata Krawczyk (KO):

Super.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Jeżeli idzie o termomodernizację, tutaj warto podkreślić dwie rzeczy. Po pierwsze, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako beneficjent środków na termomodernizację – tutaj jesteśmy beneficjentem środków, którymi zarządza Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska

i Gospodarki Wodnej – realizujemy dwa projekty, czyli termomodernizację Archiwów Państwowych i termomodernizację szkół artystycznych. Czyli my nie dzielimy, my wydajemy te środki. Złożyliśmy wniosek, podpisaliśmy umowę z NFOŚiGW i realizujemy te projekty. To już jest kolejny etap, szkoły to jest drugi etap inwestycyjny. Archiwa – de facto inwestycja dopiero się rozpoczyna, tak że to są duże projekty dla nas, kilkusetmilionowe, gdzie je wdramy jako beneficjent.

Natomiast ministerstwo dzieliło środki na termomodernizację domów kultury i bibliotek w ramach KPO, inwestycji B1.1.4. Już jesteśmy na etapie rozliczania tej inwestycji, musimy się rozliczyć do 10 września z Komisją Europejską z tych środków, tak że już tam nic nie dzielimy, już szykujemy dokumenty rozliczeniowe. Czyli krótko mówiąc...

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Przepraszam, że wchodzę w zdanie. Nie będzie żadnych naborów dla...

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Na termomodernizację – nie.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Niezależnie od tego, kto będzie go ogłaszał.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Pytanie do NFOŚiGW, czy oni coś jeszcze mają i czy coś będą ogłaszać.

Posel Iwona Małgorzata Krawczyk (KO):

Zapytamy.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Bo oni finansują też szkoły nie artystyczne, ale powszechne, też termomodernizację szkół, tak że to jest pytanie do NFOŚiGW.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Tę wiedzę już z jednej z poprzednich podkomisji mamy. Tam kultury nie przewidują, chyba że traktować ją jako dla ogólnej puli.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Tak jest. Jeżeli idzie o konkursy, które jeszcze są przewidywane z szeroko rozumianych funduszy europejskich, to tak jak tutaj pan poseł zauważył, regionalne programy operacyjne mogą mieć jeszcze jakieś pieniądze wolne, a my jako ministerstwo oprócz tych konkursów teraz na środki norweskie, tak jak mówiłem na początku, gdzie te środki norweskie opisywałem, jeszcze mamy przewidziane dwa konkursy na środki norweskie w ramach tych działań miękkich, jeden w roku 2027 i drugi w roku 2028, tak że jeszcze w środkach norweskich w działaniach miękkich będą rokroczne konkursy.

Jeżeli idzie o FEnIKS i te nasze duże działanie inwestycyjne w priorytecie Kultura, tu pani poseł pytała o rezerwę, którą zachowaliśmy na tzw. procedurę odwoławczą, to ona teraz będzie dopiero dzielona, bo zakończyliśmy konkurs. Tam jest ok. 70 mln zł. Tak więc na dzień dzisiejszy trwa procedura odwoławcza, wnioskodawcy mogli się odwoływać od swojej oceny. Tę procedurę odwoławczą też realizuje instytucja zarządzająca, czyli Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Tak więc ta procedura odwoławcza trwa i jeszcze w tym roku środki z tej procedury będą rozdzielone.

Posel Iwona Małgorzata Krawczyk (KO):

Jeszcze w tym roku?

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

W tym roku. Niedługo pewnie pierwsze środki, troszkę później drugie, ale w tym roku na pewno. Tu warto pamiętać, że to są projekty inwestycyjne, tak że my też mamy z tyłu głowy, że to jest proces inwestycyjny, że te projekty muszą się rozpocząć, zrealizować i rozliczyć w okresie kwalifikowania wydatków do końca 2029 r. Tak więc nie ma dużo czasu – trzy lata, tak że działamy najszybciej, jak się da. Już niektóre projekty wybrane z konkursu w kwietniu mają wykonawców, a te z tzw. rezerwy procedury odwoławczej to jeszcze chwilę, kilka tygodni i myślę, że będą gdzieś decyzyjnie.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Jeszcze mam jedno pytanie, jeśli chodzi o tę dalszą przyszłość. Czy jesteśmy już na etapie, gdzie rozmawiamy z Komisją Europejską odnośnie do nowych programów krajowych i tego, jakie tam środki na kulturę mogą być i ewentualnie jakie mogą być priorytety Unii Europejskiej w kolejnej perspektywie? Czy jesteśmy już na tym etapie, czy jeszcze nie?

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Oczywiście przygotowujemy się do kolejnej perspektywy unijnej. Na razie jesteśmy na etapie ustalania tego na poziomie ogólnokrajowym. Teraz naszym partnerem w tym zakresie jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Przedstawiliśmy naszą propozycję w ramach tych możliwości nakreślonych przez Komisję Europejską. Przygotowaliśmy stosowne dokumenty w formie tzw. fiszek i myślę, że najbliższe dwa miesiące to jest rozmowa i uzgadnianie tych dokumentów z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej. Natomiast decyzje kierunkowe dotyczące perspektywy unijnej i sformułowania jakichś pierwszych planów to jest przede wszystkim odpowiedzialność Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, ale spodziewamy się jakichś pierwszych takich poważnych propozycji na jesieni.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Dziękuję bardzo.

W związku z tym, że więcej pytań nie ma, zamykam dyskusję.

Chciałem podziękować zarówno panu ministrowi Markowi Krawczykowi, jak i panu dyrektorowi Przemysławowi Niedźwiedzkiemu za przedstawienie tej informacji, za cierpliwe odpowiadanie na nasze pytania. Prześliśmy prezentację do członków obu podkomisji i tę informację, którą otrzymamy. To nie jest jakieś takie pilne, nie prosimy, żeby to było dzisiaj czy na jutro, tak że spokojnie, panie dyrektorze. Gdzieś tam w najbliższym czasie będziemy oczekiwać, tak więc tak w ramach przerwy od innych pilniejszych zajęć o to prosimy.

Zastępca dyrektora departamentu MKiDN Przemysław Niedźwiecki:

Dobrze.

Przewodniczący poseł Bartosz Romowicz (Polska2050):

Na tym porządek dzienny został wyczerpany. Zamykam posiedzenie.

Informuję, że pełny zapis przebiegu posiedzenia będzie do wglądu w sekretariacie Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Dziękuję państwu za udział.

Podsekretarz stanu w MKiDN Marek Krawczyk:

Dziękujemy bardzo.